

V to glavno ogrodje je vpletenih polno postranskih oseb, ki delajo povest silno obširno. Pri tem trpi motivacija, ki je ponekod vsled prevelike obširnosti slaba. Viktor in Elvira vzbujata v početku neprijetno pozornost. Preveč sta pa mlada za svoje resne nazore, za sodbo in za moško vladanje sebe samega. In tudi „posebna darovitost“ hrvaškega naroda je ponekod odveč. Pisatelja naj opravičuje pri tem ljubezen do domovine.

Od postranskih stvari je zelo uspelo opisovanje šumskih delavcev Jerkovičevih. Noč in dan delajo ti trpini, pa ne morejo prislужiti toliko, da bi dostojno preživeli sebe in obitelj. Otopé nekako, zažgó celo šumo in ne pomislijo, da škodujejo s tem tudi sami sebi. Z veliko plastiko je opisan požar velikega gozda.

V povesti nastopata dva župnika — Hrastina in Latković, ki tvorita medsebojno velik kontrast. Hrastina je dober človek, ampak mu je prva lastna skrb. Latković pa dela tudi za narod. Uvedel je v cerkev glagolico in trudi se na vso moč, da dvigne narod materialno in intelektualno. Zato žanje na mnogih straneh nehvaležnost.

V povesti nastopa selska in malomeška inteligenca, ki nosi pač vse znane in že mnogo-krat opisane znake. Povest je gladko pisana in dela veliko čast hrvaški literaturi.

Miroslav Hirc: **Na bezpuću.** Odbrane lirske pjesme 1898—1905. Tisak Dioničke tiskare. 1906. Vlastitom nakladom. 80. Str. 40. Cena 1 K. — Na našem književnem trgu Hirc do zdaj še ni bil znan; nastopil je prvič s tremi lirskimi pesmimi, ki jih je odbral iz raznih listov od zadnjih sedmih let. Ne poznamo ga sicer, a če sodimo po tem njegovem delu, je to učenec starejše šole, ki je pa dal svojim pesmim ne popolnoma po pravici modern naslov. Od starih se je naučil najslabšega: deklamacije. Še vedno zažiga dišeče kadilo „pred oltarom nadahnuća, (kjer) kleče sveti ideali“ in si zelo ugaja pri tem opravilu; tudi milijone grešnikov je izkušal dvigniti „k slavlolu (!) božjih ideala“ in nam je to potem povedal. To je lepo, a se za sedanjí čas sliši prestaro in prenaivno. Zbirka se začanja seveda z dolgo deklamacijo, kako pesnik ne more molčati, kakor ne more molčati lepa ptica škrjanec; naravno je, da se končuje knjiga z dvema deklamacijama na vilo pesništva, v katerih se tudi razloži, da je pesem pesniku edini lek v tem žalostnem življenju. — A Hirc ne deklamira samo, ampak se včasí krepko otrese vsakega tujega vpliva in takrat

se vzbudi pesnik v njem. Tuintam zazveni pesem, odkritosrčno občutena in dobro ubrana, da je mora biti človek vesel (tako najlepša v zbirki „S Bogom!“). Sploh se opaža pri Hircu, da se mešata v njem dva svetova: včasih vstaja v njem patetični deklamator, zdajpazdaj pa se vzbudi v njem pravi lirik in pesnik; a tudi moderna ni ostala popolnoma brez vpliva nanj. Toda kakor bi bilo bolje zanj, da ne kopira šablonskega navdahnjenja starih, tako bi bilo morda tudi pametneje, da se ni naučil od moderne takih verzov: „Život drugo nam ne daje nego malo zagrljaja!“ Kadar je samostojen in kratek, ne gostobeseden, je najboljši. Včasí se poglablja v neznatne malenkosti lastnega življenja — manira mladih — in takrat je dolgočasen („Kriza“). Ko bi ne bili prepričani, da je vsako poučevanje v tem oziru smešno in brezuspešno, bi dejali: Manj šablonskih gest in več odkritosrčne poezije!

C.

BOLGARSKA.

Strahil hajduk. Drama v enem dejanju od Petka Todorova. — Todorov je zraven Penča Plavejkova edini mladi bolgarski talent, ki piše na originalen, modern način in je prepojen z narodnim duhom. Njegove idile so polne toplih čuvstev, okusa in romantične poezije. On slika idilični in poetični bolgarski svet, mlade pastirje, nesrečne godce, vjete hajduke i. t. d. Tak je on v svojih idilah, ki so polne poezije, a tudi tistega „slovanskega duha“, ki veje iz ukrainskega sveta Marka Vovčaka. Tak je pa tudi v dramah „Zidarji“, „Samodiva“ in „Hajduk Strahil“. V zadnji je ena sama situacija. Njena kratka vsebina je tole: Hajduk Strahil je vjet. Slučajno se snide z Milkano, katero je nekda ljubil, a ga je ona zapustila in vzela drugega. Toda ona ostane vdova in oba se spominjata prejšnjih dni — „on v verigah, ona v črni ruti“ — in to je cela situacija. Drama je polna nežnih motivov, jasnih slik, finih aluzij, krepkih primer, poetičnih poent, vse pa zveni v popolnoma narodnem duhu, polnem otožnosti in skromne žalosti. Ta enostavna situacija seveda ni prav nič dramatična in ni mogla imeti velikega glediškega efekta. Dramo so prvič igrali na belgrajskem odru in čuditi se moramo, kako so jo mogli predstavljati kljub velikanskim težkočam v inscenaciji in dekoraciji, ki jih zahteva pisatelj. Vrhu tega je dolgočasno poslušati dialog dveh oseb, ki igrata — za kulisami.

